

Design and construction of the Attitude Towards Extramarital Behavior Questionnaire

Samira Entezari^{*}, Aliakbar Saif^{**}

Elham Foroozandeh^{***}

Abstract

The aim of this study was to construct and determine the psychometric properties of the Attitude Towards Extramarital Behavior Questionnaire. The present study was a descriptive survey and applied in terms of purpose. The statistical population of the research consisted of 437 women of Tehran in 2021. The questionnaire items were adjusted using a two-dimensional profile table first. Exploratory and confirmatory factor analysis was used to evaluate the validity of the structure. The results showed that nine factors with eigenvalues greater than 1 explained 60.5% of the total variance of the scores and Cronbach's alpha coefficient for each component was more than 0.6. Factors of this questionnaire including "lack of awareness and knowledge about marital life skills, feeling unhealthy and upset, ignoring the values of a committed life, boredom in marriage life, lack of knowledge about the values of cohabitation, extreme control, the effect of tempting situations, response to suppressed anger are factors associated to sexual needs" that can explain the causes of extramarital behavior in women of Tehran. The results of confirmatory factor analysis were greater than 0.5 in all cases and the values of combined reliability in

* PhD student in psychology, Department of psychology, Naein Branch, Islamic Azad University, Naein, Iran, Sami_e03@yahoo.com

** Professor (Visiting), Department of psychology, Naein Branch, Islamic Azad University, Naein, Iran, (Corresponding Author) Aliakbarsaif@yahoo.com

*** Associate Professor, Department of psychology, Naein Branch, Islamic Azad University, Naein, Iran, Elham_for@yahoo.com

Date received: 19/12/2021, Date of acceptance: 30/01/2022

Copyright © 2018, This is an Open Access article. This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

all components were greater than 0.7. Therefore, the questionnaire had optimal validity and reliability and is suitable for diagnosing and evaluating the type and direction of attitudes toward extramarital behavior.

Keywords: Attitude, Extramarital Behavior, Women of Tehran, Factor Analysis

طراحی و ساخت پرسش‌نامه نگرش به رفتار فرازنشویی

سمیرا انتظاری*

علی‌اکبر سیف**، الهام فروزنده***

چکیده

این پژوهش با هدف ساخت و تعیین ویژگی‌های روان‌سنجی پرسش‌نامه نگرش به رفتار فرازنشویی انجام شده است. مطالعه حاضر توصیفی - پیمایشی و از حیث هدف کاربردی است. نمونه پژوهش شامل ۴۳۷ نفر از همه زنان شهر تهران در سال ۱۴۰۰ بوده است. در ابتدا با استفاده از جدول مشخصات دوبعدی گویه‌های پرسشنامه تنظیم شده و برای بررسی روایی سازه، از تحلیل عامل اکتشافی و تأییدی بهره گرفته شده است. نتایج نشان داد که ۹ عامل با مقادیر ویژه بیشتر از یک، ۶۰/۵ درصد از واریانس کل نمره‌ها را تبیین می‌کند و ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از مؤلفه‌ها بیش از ۰/۶ بوده است. عامل‌های این پرسش‌نامه شامل «عدم آگاهی و شناخت به مهارت‌های زندگی زناشویی، احساس ناخوشی و عدم شادی، نادیده گرفتن ارزش‌های زندگی متعهدانه، ملال در زندگی زناشویی، عدم شناخت به ارزش‌های زندگی مشترک، کنترل‌گری افراطی، تأثیر موقعیت‌های وسوسه‌انگیز، پاسخ به خشم فروخورده، عوامل مرتبط با نیازهای جنسی» است که می‌توانند علل رفتار فرازنشویی در زنان شهر تهران را تبیین کنند. نتایج تحلیل عامل تأییدی در تمامی موارد بزرگ‌تر از ۰/۵ بود و مقادیر پایایی ترکیبی در تمامی مؤلفه‌ها بزرگ‌تر از ۰/۷

* دانشجوی دکتری تخصصی روان‌شناسی، گروه روان‌شناسی، واحد نایین، دانشگاه آزاد اسلامی، نایین، ایران (مقاله برگرفته از رساله دوره دکتری است)، Sami_e03@yahoo.com

** استاد (مدعو)، گروه روان‌شناسی، واحد نایین، دانشگاه آزاد اسلامی، نایین، ایران (نویسنده مسئول)، Aliakbarsaif@yahoo.com

*** دانشیار، گروه روان‌شناسی، واحد نایین، دانشگاه آزاد اسلامی، نایین، ایران، Elham_for@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۹/۲۸، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۱/۱۰

Copyright © 2018, This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International, which permits others to download this work, share it with others and Adapt the material for any purpose.

به دست آمده است؛ بنابراین پرسش‌نامه مذکور از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار بود و برای تشخیص و بررسی نوع و جهت نگرش به رفتار فرازناشویی مناسب است.

کلیدواژه‌ها: نگرش، رفتار فرازناشویی، زنان شهر تهران، تحلیل عاملی.

۱. مقدمه

در چند سال اخیر، آمارهای سازمان ثبت‌احوال نشان از بالارفتن میزان طلاق و بی‌رغبتی به ازدواج می‌دهد. جامعه‌شناسان با هشدار وضعیت قرمز در این مورد لزوم چاره‌اندیشی و بررسی علل شیوع طلاق به‌خصوص در کلان‌شهرها را ضروری دانستند. مطابق با گزارش منتشر شده از مرکز آمار ایران، تعداد طلاق‌های ثبت شده با مدت‌زمان ازدواج کم‌تر از یک سال از ۲۱۹۸ طلاق در بهار سال ۱۳۹۹ با رشد ۳۹٪ به ۳۰۶۸ طلاق در تابستان همان سال رسیده است (خبرگزاری ایسنا، ۱۳۹۹). این آمار نگران‌کننده، زنگ خطری است برای جامعه ایرانی زیرا با از هم پاشیدن هر کانون خانواده، نه تنها به تک‌تک اعضای خانواده از جمله فرزندان که آینده‌سازان مملکت هستند، ضربه وارد می‌شود، بلکه سلامت اجتماعی (Social Health) جامعه نیز به خطر خواهد افتاد. این آسیب به‌خصوص در زنان به نسبت مردان بیش‌تر است. چون یک زن ایرانی در جامعه‌ای رشد و تربیت یافته است که در آن طلاق به‌خصوص برای زنان همچنان تابو محسوب می‌شود. با گسترش زندگی مدرن در کشور شاهد افزایش جدایی به دلیل شیوع روابط خارج از چهارچوب زندگی زناشویی هستیم. درگذشته اعتیاد شوهران از علل طلاق زن از همسرش بود، اما اکنون شاهد هستیم علاوه بر این مورد بی‌وفایی زن به مرد یا مرد به زن در رابطه زناشویی یکی از علل طلاق محسوب می‌شود. نهاد خانواده به‌عنوان یک نهاد اجتماعی همواره به‌عنوان جوهره‌ای زنده در حال تغییر است و این تغییرات همواره بر اساس تغییرات اجتماعی صورت می‌گیرد (موسوی، رشیدی و گل‌محمدیان ۲۰۱۷؛ پارسه، نادری و مهرباسی‌زاده، ۲۰۱۶). زوجین که تشکیل‌دهنده اصلی این سیستم اجتماعی هستند بر اساس وفاداری و دل‌بستگی‌هایی که دارند به یکدیگر پیوند خورده‌اند؛ بنابراین، شناسایی عوامل مؤثر در روابط و رفتارهای ارتباطی زوجین بسیار حائز اهمیت است (هامت، کاستاندا و اولوا، ۲۰۱۶). روابط ماندگار و حفاظت شده زناشویی، به‌خصوص هنگام سختی‌ها و تهدیدهای ارتباطی کار آسانی نیست. در آغاز زندگی، زوجین دارای سطح بالایی از رضایت

زناشویی هستند، اما در همان هفته‌ها و ماه‌های اول شروع زندگی مشترک با مشکلات جدی روبه‌رو می‌شوند که باگذشت زمان، رضایت زناشویی آنها با افت تدریجی روبه‌رو می‌شود که اگر برطرف نشود می‌تواند کیفیت و ثبات رابطه زناشویی را به خطر اندازد. بنابراین، زندگی زناشویی نیز مانند هر پدیده دیگر، آسیب‌ها و آفت‌های خاص خودش را دارد که همواره بنیان خانواده را تهدید و پایه‌های آن را متزلزل می‌کند؛ یکی از این آسیب‌های بسیار جدی در این حوزه، رفتارهای فرازناشویی (Meta-Marital) است. پدیده فرازناشویی یکی از دلایل عمده طلاق و ازهم‌پاشیدگی زندگی زناشویی است (کالب - هریس، ۲۰۱۸؛ مهلاتلول، سیتھول و شیریندی، ۲۰۱۸). به‌رغم مزایای بسیاری که تک همسری و روابط متعهدانه در زندگی زناشویی دارد، پژوهش‌های روان‌شناختی نشان داده‌اند که حفظ روابط زناشویی برای طولانی‌مدت کار آسانی نیست و حتی افرادی که روابط صمیمانه‌ای با همسرشان دارند، گاهی پیش می‌آید که بازداری توجه نسبت به دیگران برایشان دشوار است (یودا، یاناگیسووا و ابی، ۲۰۱۸). بنابراین رفتار فرازناشویی مانند سایر مسائل مرتبط به کانون خانواده از عوامل اجتماعی بسیار مهم و بحرانی در جامعه محسوب می‌شود.

بنا به تعریف، به هرگونه رابطه جنسی یا عاطفی خارج از چهارچوب روابط متعهدانه بین دو همسر رابطه فرازناشویی گفته می‌شود (دکاستروبوویل، بارامدا، دادیواس، پانگانیان و سانجوس، ۲۰۱۶). در واقع رفتار فرازناشویی بر اساس یک تعریف کلی، نقض تعهد رابطه دونفره است که به شکل‌گیری درجاتی از صمیمیت عاطفی و جنسی با فردی خارج از رابطه زناشویی منجر می‌شود (کرمی، زکی، محمدی و حق‌شناس، ۱۳۹۴). این رفتار طیف گسترده‌ای دارد، از بی‌وفایی زناشویی گرفته تا رابطه جنسی خارج از ازدواج که می‌تواند شامل رفتارهای سکس اینترنتی، هرزه‌نگاری، درجات مختلف صمیمیت جنسی و حتی صمیمیت عاطفی با فرد دیگر را که منجر به آسیب به رابطه اولیه می‌شود، در برگیرد (هرتین، ویتچلر و پیرسی، ۲۰۰۵؛ جنفریو، جوریچ و مانگ، ۲۰۱۴). در واقع بی‌وفایی به کلیه رفتارها و عملکردهای یک فرد متأهل با جنس مخالف و (حتی با همجنس) که خارج از چهارچوب خانواده است دلالت دارد، به نحوی که به ارتباط دوستانه، صمیمانه، عاطفی و عاشقانه منجر شود، به صورتی که این ارتباط هیجان‌های خاصی نظیر آشنفگی عاطفی، خلقی و رفتاری و احساس نارضایتی را برای همسر اقدام‌کننده داشته باشد (مامی و صفرنیا؛ ۲۰۱۸). هر زوجی بنا به تعهدات و محدودیت‌هایی که در نوع و چگونگی رابطه

خویش با یکدیگر توافق کرده‌اند، نگرش خاصی نسبت به میزان وفاداری و عهدشکنی دارند که بر اساس آن و نسبت به همین نگرش و شناختی که از یکدیگر دارند رفتار و اعمال تعریف شده‌ای را جزء رفتار فرازنشویی و مبنای عهدشکنی می‌دانند (شهابی‌نژاد، آلین و هاشمی گلپایگانی، ۲۰۱۶)؛ بنابراین دانستن چرایی و چگونگی شکل‌گیری این نوع رابطه‌ها بسیار حائز اهمیت است. به طور مثال فقدان یک رابطه عاطفی و سازگاری پایین بین زوجین اغلب به رفتارهای خارج از چهارچوب زندگی زنشویی منجر می‌شود (علوی‌زاده و شاکریان، ۱۳۹۵). مطالعه بافت ارتباط و عواملی که به فرد مربوط می‌شود همانند نگرش (Attitude) و باورهای فرد در خصوص عوامل وابسته و تأثیرگذار در زندگی مشترک مانند: عشق و صمیمیت، رضایت جنسی، کیفیت نوع زندگی زنشویی و ازاین‌قبیل در دسترسی به عوامل ریشه‌ای و اصلی رفتارهای فرازنشویی مؤثر است.

از آن‌جا که نگرش مفهومی انتزاعی است، بین صاحب‌نظران پیرامون تعریف و ماهیت نگرش‌ها اختلاف نظر دیده می‌شود. حال آن‌که در روان‌شناسی، نگرش به مجموعه‌ای از احساسات، باورها و رفتارها نسبت به یک شیء، شخص، چیز یا رویداد خاص اشاره دارد. نگرش‌ها اغلب نتیجه تجربه یا تربیت هستند و می‌توانند تأثیر قدرتمندی بر رفتار داشته باشند. و در عین حال پایدار و غیرقابل تغییر باشند (چری، ۲۰۲۱). ساختار نگرش در قالب سه جزء است که عبارت است از: مؤلفه عاطفی که شامل احساسات - عواطف فرد در مورد هدف نگرش است. مؤلفه رفتاری، روشی که نگرش فرد بر نحوه عمل یا رفتار وی تأثیر می‌گذارد. مؤلفه شناختی که شامل باور یا دانش فرد در خصوص یک شیء موردنگرش است (مکلنود، ۲۰۱۸). نگرش به‌عنوان یک گرایش آموخته شده برای ارزیابی چیزها به روشی خاص تعریف می‌شود که می‌تواند شامل ارزیابی افراد، مسائل، اشیا یا رویدادها باشد. چنین ارزیابی‌هایی اغلب مثبت یا منفی و یا گاهی اوقات می‌توانند نامطمئن باشند (چری، ۲۰۲۱)؛ بنابراین باتوجه به تعریف رفتار فرازنشویی و با عنایت به مفهوم نگرش و ابعاد سه‌گانه‌اش و تأثیرپذیری که بر شکل‌گیری و تصمیم‌گیری افراد دارد؛ نگرش به رفتار فرازنشویی، مجموعه‌ای نسبتاً پایدار از باورها، احساسات و گرایش‌های رفتاری نسبت به برقراری رابطه فیزیکی یا عاطفی یا ترکیبی از این دو با شخصی خارج از رابطه زنشویی است. به‌عبارتی دیگر، فرد ارزیابی مطلوبی از رفتار فرازنشویی دارد؛ لذا افرادی که نگرش مثبتی به رفتار فرازنشویی دارند، این موضوع را مطلوب تلقی می‌کنند

و بیش‌تر به‌سوی این‌گونه روابط گرایش نشان می‌دهند و بیشتر احتمال دارد درگیر روابط فرازناشویی شوند (واتلی، ۲۰۰۶).

بر اساس نتایج مطالعه تعدادی از پژوهشگران، مشخص گردیده است، نگرش‌هایی که از طریق جامعه، دوستان، آشنایان، همسالان و والدین کسب می‌شوند، تأثیر بسزایی در بروز رفتار دارند (اسمیت، گرین و پروتی، ۲۰۱۶؛ هانبورگ و و پرانک، ۲۰۱۵؛ مانچ و راب، ۲۰۱۲؛ پرانک، کاریمانس و ویگبولدوس، ۲۰۱۱؛ قاسمی، رنجبر سودجانی و شریفی، ۱۳۹۶؛ عزتی و کاکابرائی، ۱۳۹۵؛ کرمی و همکاران، ۱۳۹۵؛ چابکی، ۱۳۹۲؛ فتحی، فکرآزاد، غفاری و بواله‌ری، ۱۳۹۲)؛ بنابراین نگرش از اهمیت بسیاری برخوردار است چراکه بنیان عملکرد و نوع رفتار فرد خواهد بود. از این‌رو، مطالعه نگرش در افراد نسبت به رفتارهای فرازناشویی می‌تواند در پیشگیری آسیب‌های جدی‌تر در آینده به خانواده و جامعه کمک بسزایی نماید. با توجه به مطالب مذکور، عامل بسیاری از گسستگی‌ها و نارضایتی‌های زندگی مشترک مستخرج از رفتار فرازناشویی است که از معضلات عمده در هر جامعه‌ای محسوب می‌شود. از آنجا که جامعه زنان از بزرگ‌ترین فاکتورهای مؤثر در حفظ سلامت اخلاقی، پایداری و حفظ کانون گرم خانواده و بنیان هر جامعه‌ای محسوب می‌شود. به عنوان مثال جایگاه زن به عنوان یک مادر که تربیت‌کننده نسل‌های آینده است و در جایگاه یک همسر و حتی در نقش‌ها و هویت‌های اجتماعی، حکم ستون پایه و اصلی را در حفظ و نگهداری ارزش‌های اخلاقی، تربیتی و معنوی را دارد؛ بنابراین روشن است که خروج از عفاف و پاک‌دامنی یک زن و داشتن نگرش مثبت نسبت به رفتار فرازناشویی به عنوان یک عامل مخرب و معضل اجتماعی محسوب می‌شود که سبب نافرجامی زندگی زناشویی، فراوانی طلاق، بی‌سروسامانی فرزندان، فروپاشی کانون خانواده، تشدید رفتارهای ضد اخلاقی در سطح جامعه، بی‌اعتمادی و عدم تمایل به ازدواج سالم، شیوع فساد و از این قبیل موارد را شامل می‌شود؛ بنابراین شناخت، شناسایی و تعیین عوامل اثرگذار در شکل‌گیری نگرش مثبت نسبت به رفتار فرازناشویی بسیار حائز اهمیت است. زیرا برای هدایت خانواده به سمت روابط مناسب و متناسب با ارزش‌های اخلاقی زندگی زناشویی و همچنین حفظ و پایداری جامعه‌ای سالم در جهت پیشگیری از پدیده نسبتاً نوظهور رفتار فرازناشویی در جامعه ایرانی به‌خصوص در کلان‌شهرها بسیار قابل توجه خواهد بود. به همین علت، تلاش پژوهشگر جهت طراحی و ساختن پرسش‌نامه نگرش نسبت به رفتار فرازناشویی در جهت شناسایی، پیش‌بینی و پیشگیری باهدف حفظ کانون

بسیاری از خانواده‌های درگیر این معضل نوظهور اجتماعی بود؛ تا از این طریق مراجع ذی‌ربط و مراکز مرتبط با آموزش خانواده بتوانند راهکارهای مناسبی را جهت پیش‌گیری و اصلاح این موارد آسیب‌زای اجتماعی مورد تدبیر و عنایت قرار دهند.

۲. روش پژوهش

هدف از پژوهش حاضر طراحی، تدوین و ساخت، پرسشنامه نگرش نسبت به رفتار فرازناشویی بود. پژوهش حاضر از حیث ماهیت، توصیفی-پیمایشی و از نظر هدف و جهت‌گیری تولیدی-کاربردی است. مراحل طراحی و ساخت این پرسشنامه، مطابق با مراحل ساخت پرسشنامه، بر اساس کتاب ساختن ابزارهای اندازه‌گیری متغیرهای پژوهشی در روان‌شناسی و علوم تربیتی (سیف، ۱۳۹۴) انجام شده است. به این ترتیب، این پژوهش در دو مرحله و چند گام به ترتیب ذیل انجام شده است.

مرحله اول:

گام اول؛ تدوین جدول مشخصات پرسش‌نامه

برای نمونه‌گیری از محتوای مطالبی که قصد سنجش آنها را داشتیم، یک جدول مشخصات یا همان نقشه کلی ترسیم کردیم. جدول مشخصات یا همان نقشه کلی عبارت است از یک جدول دو بعدی با تعدادی ردیف و ستون که در بعد افقی مؤلفه‌های نگرش (شناختی، عاطفی و رفتاری)، و در بعد عمودی آن تجلیات یا تظاهرات مربوط به محتوای نگرش آورده شد. ساختار این، جدول به گونه‌ای است که برای خوانندگان و سایر پژوهش‌گران کاملاً گویا باشد که هر قسمت از محتوا و تجلیات شامل چه تعداد سؤال است. در واقع، به وسیله جدول مشخصات درباره تعداد و ماده‌های سؤال‌ها تصمیم‌گیری می‌کنیم و بر اساس، ماده‌های خام اولیه که در جدول مشخصات توزیع می‌شود، سؤال‌های پرسشنامه طراحی می‌شوند. بنابراین، در این مرحله تعداد ۳۰ تجلی برای ابعاد سه‌گانه نگرش نسبت به رفتار فرازناشویی در نظر گرفته شد. این ماده‌ها با استفاده از مطالعه نظریه‌های علمی مرتبط، ادبیات پژوهشی، ابزارهای ساخته شده مشابه توسط سایر پژوهشگران، نظر متخصصان موضوع مورد پژوهش و همچنین نظرات مطلعان غیرمتخصص که شامل تعدادی از زنان با تجربه رفتار فرازناشویی بوده‌اند تدوین شد.

جدول ۱. جدول مشخصات پرسش‌نامه نگرش نسبت به رفتار فرازنشویی

محتوا تجلیات	بعد عاطفی	بعد شناختی	بعد رفتاری
پشیمانی و نارضایتی از ازدواج در زندگی زناشویی	* ۳۸/۳۷/۳۶		
احساس تنهایی کردن در زندگی زناشویی	* ۲		
ملال و دلزدگی در زندگی زناشویی	* ۱		
در جستجوی آرامش بودن	* ۱۵		
عدم رضایت از رابطه ی جنسی	* ۱۶		
احساس رضایت و علاقه‌مندی نسبت به زندگی مشترک	* ۵۳/۵۲		
هیجان های جذاب	* ۳۱/۱۹		
به دنبال عشق گمشده	* ۴۰		
بی ضرر دانستن خیانت		۵/۱۳/۲۰ *	
دیدگاه سهل گیرانه		۱۴/۱۱/۱۰/۹/۴/۳ *	
اهمیت و ضرورت رابطه جنسی		۵۹ *	
ترس از طلاق		۲۶ *	
رفتارهای جنسی نامتعارف		۶۰/۵۴ *	
نارضایتی از نوع پوشش و ظاهر همسر ...			* ۳۹
خواسته‌ها و تمایلات خودخواهانه			* ۳۴/۹
عدم پای‌بندی به ارزش‌های زندگی مشترک			۵۷/۵۱/۴۶/۲۷/۲۳ *
احترام به ارزش‌های زندگی زناشویی			* ۵۶/۴۳/۳۳/۳۰/۱۲
مقایسه کردن همسر با افراد دیگر			۳۵/۲۴ *

* ۲۲/۱۸/۱۷			احساس محدودیت و عدم استقلال شخصی
* ۸۷/۶			روابط پنهانی
۲۱ *			پابندی از روی اجبار
* ۵۸/۴۱			تنوع طلبی برای کسب لذت بیش‌تر
* ۴۹			سودمند بودن رابطه
* ۵۵			گرایش‌های جنسی نامتعارف
* ۴۸/۴۷/۲۹			عادی سازی رفتار فرازناشویی
۳۲ *			انتقام‌جویی
* ۴۲/۲۵			قرار گرفتن در موقعیت‌هایی وسوسه‌برانگیز
* ۴۴			نیاز به توجه/ توجه‌طلبی
۴۵ *			اغواگری/ رفتارهای اغواگرانه
* ۲۸			دلایل اقتصادی

سپس با استفاده از جدول شماره ۱ تعداد ۱۰۰ گویه در طیف لیکرت ۵ درجه‌ای طراحی شد. هر گزینه به این شکل: ۱- کاملاً مخالفم؛ ۲- مخالفم؛ ۳- نظری ندارم؛ ۴- موافقم؛ ۵- کاملاً موافقم نمره‌گذاری شد. از بین ۱۰۰ سؤال، ۱۰ سؤال { ۶، ۱۲، ۳۰، ۳۳، ۴۳، ۵۵، ۵۶، ۵۴، ۵۳، ۵۲ } به صورت معکوس (کاملاً مخالفم - ۵؛ مخالفم - ۴؛ نظری ندارم - ۳؛ موافقم ۲؛ کاملاً موافقم - ۱) نمره‌گذاری شدند. در ابتدای پرسش‌نامه نیز توضیحاتی در مورد اهداف پژوهش و جلب اعتماد و اطمینان دادن به شرکت‌کنندگان از محرمانه بودن نتایج داده شد و از آنها خواسته شد با دقت و صداقت به گویه‌ها پاسخ دهند. همچنین انتهای پرسش‌نامه سؤالاتی در خصوص سن، تأهل، شغل شرکت‌کننده و همسر، میزان تحصیلات، میزان درآمد و از این قبیل سؤالات جمعیت‌شناختی آورده شده بود.

طراحی و ساخت پرسش‌نامه نگرش به رفتار ... (سمیرا انتظاری و دیگران) ۵۱

بنابراین، صورت اولیه سؤال‌ها، و دفترچه راهنما تدوین و ساخته شد. طبق نظر کارشناسانۀ استاد راهنما، تعداد ۳۹ سؤال حذف شد و ۶۱ سؤال برای اجرای مقدماتی باقی ماند.

گام دوم؛ نمونه‌گیری مقدماتی

سپس برای نمونه‌گیری از بین مناطق ۲۲ گانه تهران مناطق ۲ و ۵ و از هر منطقه ۱ مرکز سلامت محله و یک مرکز مشاوره روان‌شناسی به طور تصادفی انتخاب شدند و از بین ۴ مرکز انتخاب شده ۳۰ زن از بین ۵۲ زن با مشکلات زناشویی که حاضر به همکاری بودند به طور تصادفی انتخاب شد. از شرکت‌کنندگان خواسته شد تا در انتهای پاسخ‌گویی به پرسش‌نامه در رابطه با میزان وضوح گویه‌ها و تشخیص سؤالات مبهم نظر خود را به صورت کتبی بیان کنند.

گام سوم؛ اجرای مقدماتی

برای تحلیل و واریسی نتایج حاصل از آمار توصیفی به دست آمده از اجرای مقدماتی، از نرم‌افزار spss22 استفاده شد. نتایج حاکی از آلفای کرونباخ ۰/۶۹۶ بود که بزرگ‌تر از ۰/۷ است؛ بنابراین در این مرحله پرسش‌نامه از پایایی خوب و مورد تأییدی برخوردار بود. لازم به ذکر است که سؤال ۵۷ حذف و تعداد گویه‌های پرسش‌نامه به ۶۰ سؤال منتهی شد. همچنین در راستای نظر شرکت‌کنندگان، گویه‌هایی که قابل فهم نبودند یا نیاز به اصلاح داشتند، مورد بازبینی مجدد استاد متخصص این حوزه قرار گرفتند.

مرحله دوم: تحلیل عاملی

گام اول؛ نمونه‌گیری گسترده‌تر

برای اجرای نهایی جهت نمونه‌گیری گسترده‌تر و به دلیل شیوع ویروس کووید ۱۹ و صرفه‌جویی در زمان لینک پرسش‌نامه به صورت آنلاین و با محدودیت زمانی ۴ ماه در شبکه‌های اجتماعی پرمخاطب (واتساپ و تلگرام) قرار گرفت.

گام دوم؛ اجرای گسترده‌تر

در پایان محدوده زمانی مشخص شده جهت نمونه‌گیری تعداد ۴۷۶ نفر به پرسش‌نامه‌ها پاسخ داده بودند که از این بین تنها ۴۳۷ پاسخ‌نامه شرایط لازم برای ورود به پژوهش شامل ساکن تهران بودن؛ تأهل؛ سن بین ۶۰-۱۸ دارا بودند. نمونه به دست آمده جهت تحلیل

عاملی به دو گروه تقسیم شدند. تعداد ۲۰۰ پرسش‌نامه به طور تصادفی برای تحلیل عاملی اکتشافی در نظر گرفته شد و ۲۳۷ پرسشنامه باقیمانده به جهت تحلیل عاملی تأییدی کنار گذاشته شد.

گام سوم؛ تحلیل عاملی اکتشافی

در این مرحله لازم است به وسیله تحلیل عاملی ساختار پرسش‌نامه مورد واریسی قرار گیرد. تحلیل عاملی به ما نشان می‌دهد که کدام سؤال‌های ابزار اندازه‌گیری ما به کمک هم یک عامل یا مؤلفه ویژگی مورد سنجش را اندازه می‌گیرند. سؤال‌های پرسش‌نامه ممکن است، با هم همبستگی مشابه داشته باشند، و لذا، فقط یک عامل را بسنجند. هم‌چنین، می‌توان عامل‌هایی که به وسیله ابزار سنجیده شده است، اما منظور نظر ما نیست را حذف کنیم، و به جای آن به سؤال‌هایی که عامل‌های مورد نظر ما را به طور مطلوب می‌سنجد اضافه کنیم (سیف، ۱۳۹۴، ص ۱۴۵-۱۴۶).

داده‌های نهایی حاصل از اجرای نهایی پرسش‌نامه را جهت بررسی میزان روایی سؤالات، بررسی روابط بین سؤال‌ها و مؤلفه‌های به دست آمده و همچنین شناسایی میزان تبیین واریانس هر یک از مؤلفه‌ها مورد بررسی تحلیل عاملی اکتشافی بر روی ۲۰۰ نفر از زنان مورد مطالعه با ویژگی‌های جمعیت‌شناختی تأهل، سن بین ۱۸-۵۵، ساکن تهران بودن، قرار گرفت. به این ترتیب، نتایج مربوط به تحلیل عاملی اکتشافی در شش مرحله زیر قابل گزارش است:

- مرحله اول) متناسب و کافی بودن حجم نمونه

جدول ۲. نتایج آزمون (KMO) و کرویت بارتلت و تقریب خی دو در متناسب و کافی بودن حجم نمونه

۰/۹۰۱	کایزر، میر و الکین (KMO)
۵۸۵۷	آزمون کرویت بارتلت و تقریب خی دو
۱۷۷۰	درجه آزادی
$p < ۰/۰۱$	سطح معنی داری

توجه به اینکه سطح معنی داری آزمون در جدول ۲ از ۰/۰۵ کوچک‌تر است، بنابراین نتیجه‌گیری می‌شود که ماتریس همبستگی برای این تحلیل متناسب و عامل‌ها براساس ضرایب بار عاملی درست تفکیک شده است.

- مرحله دوم) مشخص کردن روش استخراج عوامل و نوع چرخش عوامل
 در این مرحله برای استخراج عوامل از روش مؤلفه اصلی (Principal component analysis) و برای چرخش عوامل از روش چرخش متعامد (Varimax rotation) استفاده شده است. استفاده از روش واریماکسبه منظور دستیابی به ساختار عاملی مناسب و حذف خطاهای موجود همبستگی میان عامل‌ها و سؤالات در آرایش جدیدی قرار داده می‌شوند. مبتنی بر تعریف روایی چرخش عوامل سبب می‌شود که سؤالات در مناسب‌ترین جای ممکن قرار بگیرند.

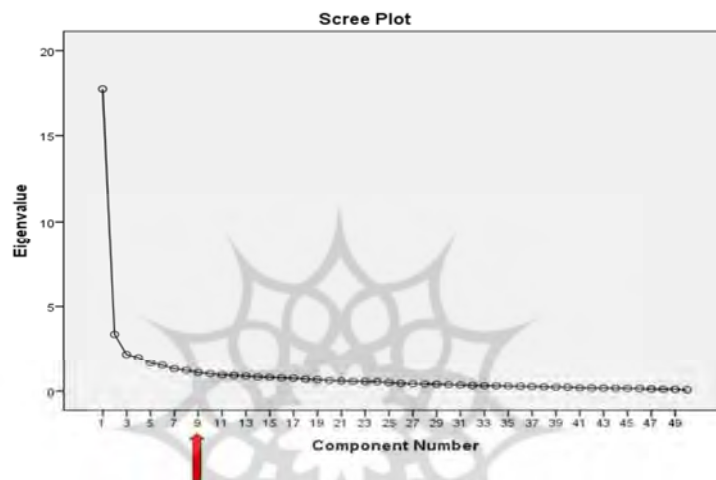
- مرحله سوم: مشخص کردن مقادیر ویژه و درصد واریانس تبیین شده برای هر یک از عوامل

مشخص کردن مقادیر ویژه و درصد واریانس تبیین شده برای هر یک از عوامل به دو روش انجام شده است. روش اول مقادیر ویژه (Eigenvalue) است که بر این اساس، به تعداد سؤالات موجود در پرسش‌نامه عامل استخراج می‌شود و مقادیر ویژه آن محاسبه می‌شود. به این معنی که آن عامل تا چه حد در تبیین واریانس مشترک زیربنایی پرسش‌نامه سهمیم است.

جدول ۳. مقادیر ویژه و میزان درصد واریانس تبیین شده برای هر یک از عوامل

عوامل	مقادیر ویژه اولیه قبل از چرخش			مقادیر ویژه چرخش یافته		
	مقدار ویژه	درصد واریانس	درصد تراکمی	مقدار ویژه	درصد واریانس	درصد تراکمی
۱	۷/۸	۳۵/۶	۳۵/۶	۸/۹	۱۷/۹	۱۷/۹
۲	۳/۴	۶/۸	۴۲/۴	۵/۴	۱۰/۹	۲۸/۸
۳	۲/۲	۴/۴	۴۶/۸	۴/۲	۸/۴	۳۷/۱
۴	۲/۰	۴/۰	۵۰/۸	۲/۸	۵/۶	۴۲/۸
۵	۱/۷	۳/۳	۵۴/۱	۲/۴	۴/۷	۴۷/۵
۶	۱/۵	۳/۰	۵۷/۱	۲/۳	۴/۶	۵۲/۱
۷	۱/۳	۲/۶	۵۹/۷	۲/۲	۴/۴	۵۶/۵
۸	۱/۲	۲/۴	۶۲/۱	۲/۰	۴/۰	۶۰/۵
۹	۱/۱	۲/۲	۶۴/۳	۱/۷	۳/۵	۶۴/۰

طبق نتایج به دست آمده از جدول ۳، معلوم شد ۹ عامل با مقادیر ویژه بیشتر از یک، ۵.۶۰ درصد از واریانس کل نمره‌ها را تبیین می‌کنند که قدرت تبیین مناسبی برای این پرسش‌نامه است. روش دوم برای مشخص کردن مقادیر ویژه و درصد واریانس تبیین شده برای هر یک از عوامل، نمودار اسکریپلوت (Scree plot) است که عامل‌های پیشنهادی قابل استخراج در میان داده‌ها را به صورت گرافیکی و مانند سنگ‌ریزه‌هایی نشان می‌دهد.

نمودار ۱. نمودار اسکریپلوت برای مشخص کردن مقادیر ویژه و درصد واریانس تبیین شده به صورت گرافیکی

- مرحله چهارم: محاسبه و گزارش بار عاملی سؤالات مربوط به هر عامل بار عاملی در هر عامل معادل ضریب استاندارد رگرسیون چندمتغیری است و معنی آن عبارت است از همبستگی بین سؤال با عامل استخراجی. بر اساس اصول آماری سؤالات دارای بار عاملی بیش از ۰.۳ معنی دار و تحت همان عامل در خواهد آمد. سؤالی که بار عاملی آن کمتر از ۰.۳ است از تحلیل کنار می‌رود. مبتنی بر منطق تحلیل عاملی هر عامل ضروری است که دو عامل در آن جایگزین شده باشد. در تحلیل مقدماتی که بر روی ۶۰ سؤال انجام شد برخی از عوامل حاوی یک سؤال بودند مثلاً سؤال ۲-۶-۷-۱۵-۲۶-۲۸-۳۴-۵۴-۵۷-۶۰ و تنها بر روی یک عامل بارگذاری می‌شدند و لذا در تحلیل کنار گذارده شدند و تحلیل نهایی بر روی ۵۰ سؤال صورت گرفت که از این تعداد سؤال ۹ عامل استخراج شد (جدول ۴).

طراحی و ساخت پرسش‌نامه نگرش به رفتار ... (سمیرا انتظاری و دیگران) ۵۷

سواستفاده می‌کند و بخاطر همین سود است که با من زندگی می‌کند.							۷۱		
خیلی دوست دارم همسر من هم مثل همسر خیلی‌ها به سرووضع ظاهرش بیش‌تر اهمیت بدهد.							۶۶	۳۹	
نسبت به زندگی زناشویی ام احساس رضایت می‌کنم.							۶۳	۵۲	
همیشه فکر می‌کنم نیمه‌ی گمشده‌ای دارم که حتی بعد از ازدواج هم پیدایش نشد.							۵۹	۴۰	
مدتی هست که به وجود کسی فکر می‌کنم که بتواند خلأ زندگی عاطفی مرا پر کند.							۵۸	۵۰	
زندگی زناشویی به نظرم ملال‌آور است.					۴۱		۵۳	۱۱	
کسانی که رابطه‌ی خارج از ازدواج دارند را تحقیر می‌کنم							-۰/۷۸	۵۶	
تحت هیچ شرایطی حاضر نیستم نسبت به شریک زندگی‌ام بدعهدی کنم.							-۰/۶۷	۳۳	
از این‌که می‌شنوم کسانی رابطه‌ی خارج از چهارچوب زناشویی دارند تعجب می‌کنم.							-۰/۶۴	۵۳	۳
من به دلیل ارزش‌ها و باورهایم هرگز نسبت به همسرم بی‌وفایی نمی‌کنم.							-۰/۶۲	۱۲	
من تا به امروز هرگز به همسرم کوچک‌ترین بی‌وفایی نکرده‌ام.							-۰/۶۰	۴۳	
من کلاً آدمی نیستم که با یک‌نواختی کنار بیایم بلکه به شدت طرفدار تجربه و تنوع هستم.							۶۷	۴۱	
تنوع طلبی را دوست دارم.							۶۴	۵۸	۴
به نظر من سود و زیان داشتن روابط خارج از چهارچوب زندگی مشترک تنها مختص خود آن شخص است							۵۴	۵	
از مهمانی‌هایی که مختلط هستن بیش‌تر لذت می‌برم تا محفل‌هایی که						۶۹		۴۵	۵

فقط هم نوع های خودم دور هم جمع می شوند.										
از نظر من اکثر افراد جامعه نسبت به روابط دو جنس طرز فکری بیش از حد سستی و عقب افتاده دارند.				۵۷						۴۷
از نظر من سند ازدواج سند مالکیت نیست بلکه تنها یک قرارداد است که طرفین در آن لحظه به این تفاهم رسیده اند که می توانند کنار هم باشند.				۵۷						۵۱
هر زمان احساس کنم که به فرد دیگری علاقه مند شده ام احتمالاً از همسرم جدا می شوم، اما در حق کسی که با او زندگی می کنم بی وفایی نمی کنم.			۴۶	۴۰						۳۰
از نظر من چیز عجیبی نیست که امروزه شاهد زنان و مردانی باشیم که به طور پنهان روابط خارج از چهارچوب ازدواج دارند.				۴۶		۴۰				۴۸
از زمانی که ازدواج کرده ام خیلی محدود شده ام و آزادی و استقلالم را از دست داده ام.			۴۷							۱۷
حس می کنم از وقتی ازدواج کرده ام دیگر در روابطم حق انتخاب ندارم.			۶۷							۲۲
سخت گیری های همسرم نسبت به آزادی روابط من با جنس مخالف کاملاً بی مورد است.			۶۳						۴۷	۱۸
به نظر من بی وفایی در زندگی مشترک یک اتفاق غیر قابل پیش بینی است.			۶۳							۴
به طور ناخودآگاه همسرم را با افراد بسیار ایده آل تر مقایسه می کنم.			۵۹					۴۰		۳۵
از نظر من رابطه ی جنسی یک گزینه ی غیر قابل کنترل است. و گاهی موقعیت هایی پیش می آید که آدم نمی تواند کنترلی روی آن داشته باشد.			۴۷		۴۰					۴۲
من گاهی به فرد ایده آل فکر می کنم حتی گاهی در رؤیاهایم خودم را با شخصی که دوستش دارم تصور می کنم.			۴۷					۴۶		۲۴

طراحی و ساخت پرسش‌نامه نگرش به رفتار ... (سمیرا انتظاری و دیگران) ۵۹

خیانت در جواب خیانت لازم است.	۷۳								۳۲	۸
من فقط از ترس اینکه اگر با شخص دیگری رابطه دوستانه برقرار کنم و همسرم بفهمد خیانت نمی‌کنم.	۶۶								۲۱	
از دیدن فیلم‌های رابطه جنسی لذت می‌برم.	۷۵								۵۵	۹
به نظرم سکس ضروری‌ترین نیاز زندگی است.	۵۴								۵۹	
از اینکه مورد توجه جنس مخالف قرار بگیرم احساس رضایت می‌کنم.	۴۳					۴۱			۴۴	

- مرحله پنجم: نام‌گذاری عوامل اکتشافی

پس از استخراج عوامل، نام‌گذاری عوامل بر اساس معنای مشترک بین گویه‌ها انجام گردید که در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵. نام‌گذاری عوامل اکتشافی

نام عامل	عامل
عدم آگاهی و شناخت نسبت به مهارت‌های زندگی زناشویی	۱
احساس ناخوشی و عدم شادی	۲
نادیده گرفتن ارزش‌های زندگی متعهدانه	۳
مالال در زندگی زناشویی	۴
عدم شناخت نسبت به ارزش‌های زندگی مشترک	۵
کنترل‌گری افراطی	۶
تأثیر موقعیت‌های وسوسه‌انگیز	۷
پاسخ به خشم فروخورده	۸
عوامل مرتبط با نیازهای جنسی	۹

با استناد به جدول‌های ۴ و ۵، مجموعه سوال‌هایی که مشترکاً با یک عامل هم‌پسته بودند، به تفکیک نام عامل‌ها به این شرح استخراج گردید: عامل ۱. عدم آگاهی نسبت به مهارت‌های زندگی با سؤال‌های ۶، ۱۰، ۱۵، ۲۲، ۷، ۳۹، ۲۵، ۲، ۲۳، ۱۹، ۵، ۸، ۱۱، ۲۱، ۱۲، ۱۶. عامل ۲. احساس ناخوشی و عدم شادی با سؤال‌های ۱، ۳۱، ۳۰، ۲۹، ۴۲، ۳۲، ۴۵، ۴۳، ۳۳. عامل ۳. نادیده گرفتن ارزش‌های زندگی با سؤال‌های ۴۸، ۲۷، ۴۶، ۹، ۳۶.

عامل ۴. ملال در زندگی زناشویی با سؤال‌های ۴۳، ۴۹، ۴. عامل ۵. عدم شناخت نسبت به ارزش‌های زندگی مشترک با سؤال‌های ۳۸، ۴۰، ۴۸، ۲۴، ۴۱. عامل ۶. کنترل‌گری افراطی با سؤال‌های ۱۳، ۱۸، ۱۴. عامل ۷. تأثیر موقعیت‌های و سوسه‌انگیز با سؤال‌های ۳، ۲۸، ۳۵. عامل ۸. پاسخ به خشم فروخورده با سؤال‌های ۱۷ و ۲۶. عامل ۹. عوامل مرتبط با نیازهای جنسی با سؤال‌های ۴۷، ۵۰، ۳۷.

- مرحله ششم: محاسبه پایایی پرسشنامه

در ادامه برای سنجش میزان پایایی هریک از مؤلفه‌های پرسش‌نامه نگرش به رفتار فرازناشویی به محاسبه ضریب آلفای کرونباخ از طریق نرم‌افزار SPSS22 پرداخته شد. این مقادیر، برای هریک از مؤلفه‌های پرسش‌نامه، به ترتیب زیر آورده شده است.

جدول ۶. ضریب آلفای کرونباخ پرسش‌نامه نگرش نسبت به رفتار فرازناشویی

نام عامل	شماره سوالات	تعداد سوالات	ضریب آلفای کرونباخ
عدم آگاهی نسبت به مهارت‌های زندگی	۶، ۱۰، ۱۵، ۲۲، ۷، ۳۹، ۲۵، ۲، ۲۳، ۱۹، ۵، ۸، ۱۱، ۲۱، ۱۲، ۱۶	۱۶	۰/۹۴
احساس ناخوشی و عدم شادی	۱، ۳۱، ۳۰، ۲۹، ۴۲، ۳۲، ۴۵، ۴۳، ۳۳	۹	۰/۷۸
نادیده گرفتن ارزش‌های زندگی	۳۶، ۹، ۴۶، ۲۷، ۴۸	۵	۰/۸۴
ملال در زندگی زناشویی	۴، ۴۹، ۴۳	۳	۰/۷۷
عدم شناخت نسبت به ارزش‌های زندگی مشترک	۴۱، ۲۴، ۴۸، ۴۰، ۳۸	۵	۰/۶۲
کنترل‌گری افراطی	۱۴، ۱۸، ۱۳	۳	۰/۷۵
تأثیر موقعیت‌های و سوسه‌انگیز	۲۰، ۳۵، ۲۸، ۳	۴	۰/۷۶
پاسخ به خشم فروخورده	۱۷، ۲۶	۲	۰/۶۷
عوامل مرتبط با نیازهای جنسی	۳۷، ۵۰، ۴۷	۳	۰/۶۶

بر اساس یافته‌های به دست آمده از ضریب آلفای کرونباخ، با توجه به اینکه مقدار کلیه مؤلفه‌های مورد استفاده، بیش از ۰/۶ است، بنابراین نتیجه‌گیری می‌شود مؤلفه‌ها پایا و دقیق است و از اعتبار خوبی برخورداراند.

تحلیل عاملی تاییدی

برای تعیین اعتبار پرسش‌نامه و اندازه‌گیری میزان دقت متغیرهای مربوط به هریک از سازه‌ها (عوامل) و به عبارتی دیگر، برای تأیید هر یک از عامل‌ها و همچنین گویه‌های

طراحی و ساخت پرسش‌نامه نگرش به رفتار ... (سمیرا انتظاری و دیگران) ۶۱

مربوط به آنها از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شده است. به این ترتیب، بارهای عاملی همبستگی متغیرها با عامل‌هایی باشد که چنانچه قدر مطلق این بارهای عاملی ۰/۵ و بالاتر باشند به عنوان بارهای عاملی بالا و اگر بار عاملی گزینه‌ای کمتر از این مقدار باشد می‌توان آن را نادیده و حذف کرد (کلاین، ۱۳۹۳). چنانچه پیش‌تر ذکر شد تحلیل عاملی تأییدی بر روی ۲۳۷ نفر از زنان مورد مطالعه انجام شد.

جدول ۷. مشخصات بارعاملی، پایایی مرکب و میانگین واریانس مدل اندازه‌گیری

ردیف	گویه	بارعاملی	آماره معناداری	میانگین واریانس (AVE)	پایایی ترکیبی	آلفای کرونباخ
عدم آگاهی نسبت به مهارت‌های زندگی	Q02	۰.۷۶۳	۲۳.۹۴۰	۰/۶۶۵	۰/۹۶۹	۰/۹۶۶
	Q05	۰.۸۰۳	۳۱.۳۶۹			
	Q06	۰.۸۱۱	۳۱.۳۶۴			
	Q07	۰.۸۲۶	۳۶.۱۹۲			
	Q08	۰.۸۲۴	۳۴.۹۷۰			
	Q10	۰.۸۵۵	۴۸.۹۱۶			
	Q11	۰.۸۴۳	۳۸.۱۰۰			
	Q12	۰.۸۳۸	۴۰.۷۲۱			
	Q15	۰.۸۴۵	۴۸.۸۵۴			
	Q16	۰.۸۵۱	۵۱.۶۴۵			
	Q19	۰.۸۴۷	۴۲.۷۰۵			
	Q21	۰.۸۶۵	۵۴.۷۴۸			
	Q22	۰.۸۵۹	۵۲.۶۶۷			
	Q23	۰.۷۰۷	۲۲.۵۸۱			
Q25	۰.۸۲۴	۳۳.۹۵۹				
Q39	۰.۶۵۲	۱۷.۰۹۲				
ملاک در زندگی زناشویی	Q04	۰.۸۶۴	۴۱.۰۴۵	۰/۷۶۱	۰/۹۰۵	۰/۸۴۲
	Q34	۰.۹۲۳	۷۹.۵۹۲			
	Q49	۰.۸۲۸	۳۰.۸۳۳			
عدم شناخت نسبت به ارزش‌هایی	Q24	۰.۶۱۱	۱۶.۰۸۱	۰/۵۸۰	۰/۸۷۱	۰/۸۱۰
	Q38	۰.۸۴۴	۴۳.۶۵۴			
	Q40	۰.۸۷۰	۵۰.۳۵۰			

			۳۲.۷۳۲	۰.۸۱۹	Q41	زندگی مشترک
			۱۵.۴۷۹	۰.۶۲۰	Q48	
۰.۸۷۴	۰.۸۷۱	۰.۶۹۴	۵۸.۹۵۲	۰.۸۷۴	Q13	کنترل‌گری اقراط‌گری
			۴۹.۹۳۷	۰.۸۸۳	Q14	
			۲۰.۵۶۳	۰.۷۳۳	Q18	
۰.۸۲۴	۰.۸۷۶	۰.۶۳۴	۴۲.۷۸۴	۰.۸۱۸	Q17	پاسخ به خشم فرو خورده
			۳۰.۱۸۷	۰.۷۷۴	Q26	
۰.۹۰۶	۰.۹۲۵	۰.۵۸۳	۱۸.۰۸۵	۰.۷۱۵	Q01	احساس ناخوشی و عدم شادی
			۱۹.۳۵۰	۰.۶۶۳	Q29	
			۵۸.۲۸۰	۰.۸۶۸	Q30	
			۸۲.۵۰۶	۰.۹۰۵	Q31	
			۵۲.۶۳۱	۰.۸۶۱	Q32	
			۳۶.۰۸۴	۰.۸۱۶	Q33	
			۱۳.۰۱۹	۰.۵۷۶	Q42	
			۳۱.۷۰۰	۰.۷۸۲	Q43	
			۱۴.۹۳۶	۰.۶۱۰	Q45	
۰.۸۹۴	۰.۸۱۴	۰.۵۲۶	۱۷.۹۲۴	۰.۷۲۲	Q03	تأثیر موقعیت‌های وسوسه انگیز
			۱۱.۸۱۰	۰.۵۷۸	Q20	
			۵۶.۳۱۷	۰.۸۵۰	Q28	
			۲۴.۳۷۱	۰.۷۲۶	Q35	
۰.۷۰۰	۰.۸۱۲	۰.۵۲۱	۱۶.۲۸۷	۰.۶۸۲	Q09	نادیده گرفتن ارزش‌های زندگی متعهدانه
			۲۶.۱۱۹	۰.۷۸۴	Q27	
			۲۲.۴۳۱	۰.۷۲۶	Q36	
			۲۵.۸۲۵	۰.۶۸۹	Q46	
۰.۸۱۹	۰.۸۲۵	۰.۵۴۲	۲۵.۵۹۱	۰.۷۴۳	Q37	نیازهای مرتبط با عوامل مرتبط با جنسیت
			۲۲.۹۶۵	۰.۷۰۸	Q44	
			۳۳.۰۷۹	۰.۷۸۳	Q47	
			۲۱.۱۱۳	۰.۷۰۸	Q50	

همان‌طور که از جدول ۷ مشخص است، مقادیر میانگین واریانس استخراج شده (AVE) در تمامی موارد بزرگتر از مقدار ۰/۵ است که نشان دهنده روایی متغیرهای پژوهش است. همچنین مقادیر پایایی ترکیبی در تمامی مولفه‌ها بزرگتر از مقدار ۰/۷ است. بنابراین پایایی پرسش‌نامه پژوهش مورد تایید است.

۳. بحث و نتیجه‌گیری

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی آنها مبنی بر آن بوده است که سن اکثر افراد پاسخ‌دهنده بین ۳۰ تا ۴۰ سال و میزان تحصیلات آنها کاردانی - کارشناسی بوده است. اکثر زنان مورد مطالعه خانه‌دار بوده‌اند و همسر بیشتر آنها کارمند بوده است. تحصیلات والدین بیشتر این زنان نیز در سطح دبیرستان و دیپلم بوده است و میزان درآمد ماهانه خانواده اکثر زنان مورد مطالعه نیز بین ۸ تا ۱۰ میلیون بوده است. پژوهش حاضر با هدف ساخت، طراحی، ساخت و تعیین ویژگی‌های روان‌سنجی پرسش‌نامه نگرش نسبت به رفتار فرازناشویی بود. یافته‌های به دست آمده در ۳ گام تهیه و تدوین جدول مشخصات پرسش‌نامه و طراحی ۱۰۰ سؤال؛ اجرای مقدماتی بر روی نمونه ۳۰ نفره در دسترس و بررسی آلفای کرونباخ؛ گام سوم؛ تحلیل عامل اکتشافی بر روی ۲۰۰ نفر و تحلیل عامل تأییدی بر روی ۲۳۷ نفر انجام شد. نتایج نهایی حاکی از آن شد که پرسش‌نامه موردنظر از ۵۰ سؤال (گویه) و ۹ عامل اثرگذار بر مثبت شدن نگرش زنان شهر تهران، تحت این عناوین نام‌گذاری شدند؛ ۱. عدم آگاهی نسبت به مهارت‌های زندگی؛ ۲. احساس ناخوشی و عدم شادی؛ ۳. نادیده گرفتن ارزش‌های زندگی متعهدانه؛ ۴. ملال در زندگی زناشویی؛ ۵. عدم شناخت نسبت به ارزش‌های زندگی مشترک؛ ۶. کنترل‌گری افراطی؛ ۷. تأثیر موقعیت‌های وسوسه‌انگیز؛ ۸. پاسخ به خشم فروخورده و ۹. عوامل مربوط به نیازهای جنسی نام‌گذاری شدند. این عوامل از روایی مناسب بر اساس تحلیل عامل تأییدی برخوردار بوده است زیرا تمامی عوامل باتوجه به گویه‌های مربوطه بیشتر از مقدار ۰/۵ بوده است. ضمن آن‌که مقدار پایایی پرسش‌نامه در تحلیل‌های اکتشافی و تأییدی نیز مناسب و مقدارشان بالاتر از ۰/۷ بوده است و این مهم نشان می‌دهد که پرسش‌نامه مناسب و قوی است و قابلیت این را دارد تا در پژوهش‌های متعددی در حوزه نگرش نسبت به رفتار زناشویی مورد استفاده قرار بگیرد. بنابراین بر اساس یافته‌های به دست آمده نتیجه گرفته می‌شود که نگرش بر رفتار تأثیرگذار است و نگرش مثبت به رفتار زناشویی نیز نادرست و مخرب است و در عملکرد متعهدانه در زندگی زناشویی تأثیر منفی خواهد گذاشت. نتیجه به دست آمده با یافته‌های پژوهشی اسمیت و همکاران (۲۰۱۶)، هانبورگ و پرانک (۲۰۱۵)، مانچ و راب (۲۰۱۲)، پرانک و همکاران (۲۰۱۱)، قاسمی و همکاران (۱۳۹۶)، عزتی و کاکابرائی (۱۳۹۵)، کرمی و همکاران (۱۳۹۵)، چابکی (۱۳۹۲)، فتحی و همکاران (۱۳۹۲)، هم‌خوانی دارد.

آن‌ها دریافتند که رفتار و نگرش می‌تواند مقدمه عملکرد و نوع رفتار باشد. در این پژوهش نیز مشخص گردید که نگرش مثبت به رفتار زناشویی، پلی به سوی عملکردهای فرازناشویی و خارج از اصول زناشویی است.

در تبیین نتیجه به‌دست‌آمده بیان می‌شود، رفتار فرازناشویی یکی از ناهنجاری‌های عمده در جامعه امروز است که متأسفانه دامن‌گیر زوجین بسیاری شده است و خانواده‌های فراوانی را رو به انحطاط و زوال و فروپاشی کشانده است. می‌توان این طور تلقی کرد که این رفتار و نگاه زوج یا زوجین نسبت به رفتارهای خارج از چهارچوب زندگی زناشویی متأثر از نوع نگرش آنان نسبت به رفتار فرازناشویی است و از آن سرچشمه می‌گیرد، درواقع آن چیزی که به شکل یک نگرش درمی‌آید می‌تواند عملکرد فرد را رقم بزند. چری (۲۰۲۱)، معتقد است نگرش همان باورهایی هستند که منجر به ایجاد رفتارها و عملکردهایی خاصی در افراد می‌شود. اما نکته قابل توجه در این مبحث آن است که زنان (با توجه به جامعه مورد مطالعه در این پژوهش) به دلایل متعددی دچار این نوع نگرش نسبت به رفتار فرازناشویی شده‌اند.

زنان مورد مطالعه در پاسخ‌های خود نشان دادند که از مهارت‌های زندگی که به فرد توانایی می‌دهد تا با مسائل متعدد زندگی مقابله کند و راه‌حل مناسبی را برای زندگی خود ایجاد نمایند، برخوردار نمی‌باشند. نسبت به زندگی خود احساس مسئولیت نمی‌کنند و متعهدانه رفتار نمی‌نمایند (شهابی نژاد و همکاران، ۲۰۱۶). با شادی و نشاط بیگانه بوده و زندگی زناشویی را بسیار غم‌انگیز و خسته‌کننده تعبیر می‌نمایند. آنها با ارزش‌های زندگی را نمی‌شناسند، نمی‌توانند میانه‌روی و سازش را سرلوحه زندگی زناشویی خود قرار دهند، تحت تأثیر وضعیت‌های ناخوشایند قرار می‌گیرند، دچار خشم هستند و ترجیح می‌دهند تا با افرادی به غیر از همسر خود ارتباط برقرار نمایند و یا حتی نیازهای جنسی خود را با دیگری بدون توجه به کانون مقدس خانواده‌اش در میان بگذارد و یا برطرف نماید که به تعبیر علوی‌زاده و شاکریان (۱۳۹۵)، رفتارهای غیر از چهارچوب اصول زناشویی زنان که معضلی مهم در جامعه و کانون خانواده شکل گرفته است.

با وجود اینکه در سال‌های اخیر پژوهش در خصوص رفتارهای فرازناشویی از دغدغه‌های پژوهشگران، حوزه آسیب‌شناسی خانواده، مطالعات رفتارهای اجتماعی، درمان‌گران و روان‌شناسان خانواده است اما باز به دلیل پیچیدگی‌های این پدیده و کم بودن

دانش نظری و تجربی ما از فرآیند شکل‌گیری این نوع نگرش‌ها بسیار محدود است. بنابراین لازم است پژوهش‌های گسترده‌تر با روش‌های پژوهشی دیگر نیز انجام شود. همچنین جنسیت افراد مورد مطالعه، نیز حائز اهمیت است چرا که بررسی چگونگی شکل‌گیری نگرش مثبت نسبت به رفتار فرازناشویی در مردان نیز از اهمیت زیادی برخوردار است. قطعاً رفتارهای فرازناشویی در هر یک از زوجین نه تنها بر زوج دیگر بلکه بر استحکام و بافت زندگی زناشویی و حتی فراتر از آن بر جامعه اثر مستقیم دارد. از پیشنهاداتی که پژوهشگر پس از بررسی نتایج این مطالعه برای سایر پژوهشگران دارد این است که این پرسش‌نامه در سایر استان‌های کشور نیز اجرا شود. مطالعه فراوانی هر یک از عامل‌های اثرگذار در هر یک از مناطق و جوامع مختلف و مقایسه یافته‌های آنها با یکدیگر می‌تواند نتایج جالب توجه و مؤثری را جهت پیشگیری از رفتارهای مخرب و آسیب‌زای زناشویی و حفظ جامعه‌ای اخلاقی به ارمغان آورد. همچنین مقایسه عامل‌های اثرگذار در زنان و مردان و بررسی دیدگاه‌های آنان نیز می‌تواند جهت تدوین بسته‌های آموزشی در راستای ارتقاء کیفیت زندگی متعهدانه و غنی‌سازی زندگی زناشویی مورد استفاده قرار گیرد.

کتاب‌نامه

- چابکی، ام‌البین (۱۳۹۲). مطالعه بین‌نسلی رابطه نگرش به طلاق و کارکردهای خانواده در زنان شهر تهران. *فصلنامه مطالعات زن و خانواده*، ۱(۱)، ۱۸۵-۱۵۹.
- سیف، علی‌اکبر (۱۳۹۴). ساختن ابزارهای اندازه‌گیری متغیرهای پژوهشی در روان‌شناسی و علوم تربیتی. تهران: انتشارات دیدار.
- عزتی، نسیم؛ کاکابرایی، کیوان (۱۳۹۵). پیش‌بینی خیانت زناشویی بر اساس کیفیت زندگی زناشویی و پنج عامل بزرگ شخصیتی. *ماهنامه پژوهش ملل*، ۱(۹)، ۸۲-۷۸.
- علوی زاده، فرانک؛ شاکریان، عطا (۱۳۹۵). درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد بر کاهش علائم استرس، اضطراب و افسردگی زنان دارای تجربه روابط فرازناشویی (عاطفی، جنسی). *نشریه روان پرستاری*، ۴(۶)، ۸-۱۵.
- فتحی، منصور؛ فکر آزاد، حسین؛ غفاری، غلامرضا و بوالهروی، جعفر (۱۳۹۲). عوامل زمینه‌ساز بی‌وفایی زناشویی زنان. *فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی*، ۱۳(۵۱)، ۱۳۱-۱۰۹.

قاسمی، بهزاد؛ رنجبر سودجانی، یوسف؛ شریفی، کییر (۱۳۹۶). نقش عملکرد جنسی و تجربه شکست عاطفی در گرایش زوجین به روابط فرازناشویی. *فصلنامه رویش روان‌شناسی*، ۶(۱)، ۴۵-۶۸.

کرچ، دیوید؛ کراچفیلد، ریچارد اس؛ وبلاکی، اجرتونال (۱۹۶۲). فرد در اجتماع. (محمود صناعی، مترجم)، تهران: انتشارات زوار.

کلاین، پل (۱۳۹۳). راهنمای آسان تحلیل عاملی. (جلال صدرا سادات و اصغر مینایی، مترجمان)، تهران: انتشارات سمت.

کرمی، جهانگیر؛ زکی، علی؛ محمدی، امید؛ حق‌شناس، شریفه (۱۳۹۴). نقش عوامل روانی و اجتماعی در پیش‌بینی نگرش به روابط خارج از چهارچوب زناشویی در زنان متأهل و ارائه یک مدل بر اساس عوامل مرتبط. *فصلنامه مطالعات زنان*، ۱۳(۳)، ۱۵۲-۱۲۹.

Caleb Harris, M.A. (2018). Characteristics of Emotional and Physical Marital Infidelity that Predict Divorce. ProQuest Publication. London.

Cherry, K. (2021, Nov 14). Attitudes and Behavior in Psychology. Retrieved from at: <https://www.verywellmind.com>

De Castro-Bofill, F. R. A., Barrameda, M. J. M., Dadivas, M. C. S., Panganiban, E. R., & San Jose, A. C. G. (2016). Living within a Broken Vow: The Impact of Parental Infidelity among Late Adolescents in Establishing Romantic Relationships. *Universal Journal of Psychology*, 4(5), 228-235.

Hamburg, M. E. & Pronk, T. M. (2015). Believe you can and you will: The belief in high self-control decreases interest in attractive alternatives. *Journal of Experimental Social Psychology*, 56, 30-35.

Hammett, J. F., Castañeda, D. M., & Ulloa, E. (2016). The association between affective and problem-solving communication and intimate partner violence among Caucasian and Mexican American Couples: a Dyadic Approach. *Journal of Family Violence*, 31, 167-178.

Hertlein, K. M., Wetchler, J. L., & Piercy, F. P. (2005). Infidelity: an overview. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 4(2-3), 5-16.

Jeanfreau, M. M., Jurich, A. P., & Mong, M. D. (2014). Risk factors associated with women's marital infidelity. *Contemporary Family Therapy*, 36(3), 327-332.

Mousavi, M., Rashidi, A., & Golmohammadian, M. (2017). The effectiveness of acceptance and commitment therapy On increasing the marital satisfaction of veteran and free wives. *Journal of Applied Counseling*, (2) 5, 97-112. [In Persian].

Munsch, C. L. & Robb, W. (2012). The Role of Gender Identity Threat in Perceptions of Date Rape and Sexual Coercion. *Violence Against Women*, 18(10), 1125-1146.

- Mami, S. & Safarnia, A. (2018). Effectiveness of Systemic-Constructivist Paternity Therapy on the Initial Maladaptive Schemas and Tendency to Extramarital Relationships in the Female Divorce Applicants. *Journal of Psychological Studies*, 14(1), 75-90 [in Persian].
- McLeod, S. (2018, Nov 14). Attitudes and Behavior. Retrieved from at: <https://www.simplypsychology.org>
- Mohlatlole, N.E., Sithole, S., & Shirindi, L. (2018). Factors Contributing to Divorce among Young Couples in Lebowakgomo. *Social Work Journal*, 54(2), 256- 274.
- Parseh, M., Naderi, F., & MehrbasiZadeh, M. (2016). The effectiveness of the cognitive-behavioral therapy family on conflict and satisfaction in couples visited the psychological centers. *Journal of Clinical Psychology Achievements*, (1) 1, 125-148 [In Persian].
- Pronk, T. M., Karremans, J. C., & Wigboldus, D. H. (2011). How can you resist? Executive control helps romantically involved individuals to stay faithful. *Journal of personality and social psychology*, 100(5), 827.
- ShahabiNezhad, Z., Alian, B., & HashemiGolpayegani, F. (2016). Effectiveness of group counselling on improvement of marital relationship in infidelity-affected mothers of students in Tehran city. *European Online Journal of Natural and Social Sciences*, 5, 2, 309-316 [in Persian].
- Schmidt, A.E., Green, M.S., & Prouty, A.M. (2016). Effects of Parental Infidelity and Interpersonal Conflict on Relational Ethics between Adult Children and Parents: A Contextual Perspective. *Journal of Family Therapy Banner*, 38(3), 386-408.
- Ueda, R., Yanagisawa, K., Ashida, H., & Abe, N. (2018). Executive control and faithfulness: only longterm romantic relationships require prefrontal control. *Experimental brain research*, 1-8
- Whatley, M. (2006). Attitudes toward Infidelity Scale. Department of Psychology, Valdosta State University.